



Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 310. Qualiter dicta responsio limitanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

rem perire emptori, ac si is ejus dominus esset, ut pote quod non significat illum esse dominum etiam per fictionem juris; sed solum, quod sicut res ei periret, si esset dominus, ita etiam pereat ei ex eo, quod debitor sit. Quod verò apud Hebraeos, Græcos aliàsque gentes periculum & commodum rei venditæ ante traditionem non poterat esse penes emptorem, exinde erat, quod hunc contractum voluerunt re, id est, traditione perfici, & non solo consensu, pro ut statuerunt leges Romanæ. Muller, *loc. cit.* Porro licet res pereat emptori, & liberetur venditor, hic tamen actiones sibi competentes propter rei interitum, amissionem, deteriorationem; v. g. contra furem rei vindicationem conditionem furtivam, actionem furti, aut eum, qui rem deterioravit, actionem Legis Aquilia tenetur cedere emptori. §. 3. *Infl. h. t. l. 35. §. 4. ff. de contrab. empt. l. 31. ff. de act. empti.* Muller, *loc. cit. Lit. B. & seq. Lauterb. l. c. §. 5.*

Quæst. 309. Qualiter responsio ad præced. quæst. extendenda?

Resp. sequentibus ferè modis. Primò: ut locum habeat, etiam si conditio resolutive sit addita. *l. 20. §. 1. ff. de præscript. verb. l. 3. ff. de in diem addit. l. 2. ff. de leg. commissor.* Lauterb. *in ff. de peric. & commod. §. 4.* cum, ut idem, hæc venditio sit perfecta, & partes purè consenserunt, & negotium statim esse obligatorium voluerunt, & emptor rem habeat certo pretio emptam. Secundò: si alius rem venditam velit retrahere jure promissæ, & de eo lis sit, Lauterb. *l. c. citatis Scacc. de commerc. §. 1. q. 1. n. 478.* Tiraquel. *de retract. lin. fin. tit. n. 31.* Tertio: si venditor rem tradiderit, ejus verò dominium usque ad solutionem pretii sibi reservavit, Lauterb. *l. c. citatis Brunem. ad l. 8. ff. de peric. & commod. num. 8. & ahis.* Siquidem in hoc casu emptio quò ad essentiam & substantiam est perfecta; neque est conditionalis; cum hoc pactum reservatorium non respiciat ad contractus perfectionem, sed tantum ad complementum, ut effectus aliquo modo perfectus sit. Lauterb. *loc. cit. contra Carpz. l. 1. resp. 108. num. 9. & seq.*

Quæst. 310. Qualiter dicta responsio limitanda?

Resp. limitationes illius plures in ipsa responsione expressi. Dixi enim primò: *rei certa* & determinatæ: si enim res indeterminata vendita, periculum & damnum spectat ad venditorem, de Lugo, *d. 26. f. 14. §. unic. num. 218.* eum communi. Et hoc, quia contractus non censetur perfectus ratione periculi usque ad determinationem; v. g. si unum ex decem equis suis vendidit, & unus alterve pereat, perit venditori. Idem est, si simpliciter dolium vini; quorum plura habet, vendidit. Item si 10. modios frumenti, ejus plures cumulos vel horrea habet, non determinando cumulum vel locum, unde sumendum, vendidit. Item si certi generis individuum, nullum tamen determinando, emeris periculum & interitus est venditoris Muller, *loc. cit. th. 98. Lit. B.* Lauterb. *loc. cit. §. 21.* Ita etiam ut si omnes species ejusdem generis, quas venditor habuit, perierint, venditor obligatus maneat ad reddendum pretium, ut habet Lauterb. *loc. cit. citans Molin. d. 366. num. 3. Perez. in Cod. tit. de peric. & commod. num. 12.* cujus tamen contrarium insinuare videtur Castrop. *tr. 33. d. 5. p. 24. n. 6.* dum ait: quod si tamen vendidisset sub aliqua de-

terminatione; v. g. 10. modios tritici ex his, quos habet congregatos, ut ab hac obligatione excusetur, debent omnes (intellige, modii apud illum in unum congregati cumulum) absumi. Unde infertur quod si omnes absumpti sint fortuito, periculum & damnum seu amissio pretii sit penes emptorem. Quod certò est apud illum, si unam ex speciebus illis signaverit; cum illa signatio sit loco traditionis. *l. 14. §. 1. ff. de peric. & commod.* Faber, *in rational. tit. cod. Carol. Molina. in c. tit. cod. & Tulden. ibid. num. 8.* quos citant & sequuntur Muller. & Lauterb. *LL. cit.* De cætero si res determinata vendatur, sed alternativè seu sub disjunctione; v. g. dolium certum vini rhenani, vel dolium vini Mosellani, live venditor jure ordinario, live emptor ex conventionione habeat electionem, id juris est, ut una emptà, altera sit præstanda. Muller, *cit. th. 98. Lit. v.* utraque autem ante electionem pereunte diversis temporibus, periculum illius quæ prius perit, ad venditorem, illius, quæ posterius perit, periculum ad emptorem spectat; unà enim pereunte, altera superstes jam determinatè debebatur emptori, non secus, ac si primitus sola fuisset in obligationem deducta. utraque autem simul seu eodem tempore pereunte, damnum unius est emptoris, & hic pretium illius debet venditori. Molin. *d. 366. num. 10.* Pirh. *h. t. num. 52.* Lauterb. *l. c. §. 22.* Muller. *l. c. Tulden. l. c. num. 5.*

2. Dixi secundò: *venditione facta ad corpus*: qualiter facta dicitur, quando res constans pondere, numero, mensura venditur per modum totius sine mentione ponderis, numeri, mensuræ; v. g. vendo tibi hoc dolium vini, hunc gregem ovium. Quæ etiam dici solet venditio per aversionem, eò quod illico avertat periculum ad venditorem in emptorem. Si enim res talis venditur ad quantitatem, ante annumerationem, ad mensuram, appensionem, periculum est venditoris, & tenetur is pretium, si quod ei solum restitueret, *l. quod sæpe. §. in his. ff. de contrab. empt. l. cum convenit. C. de peric. & commod. rei vendit. de Lugo. l. c. num. 218.* Covar. *c. 3. præst. num. 7.* Molin. *d. 366. Rebell. l. 9. q. 35. num. 5. Less. l. 2. c. 21. du. 12. num. 96.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 17. §. 2. num. 11.* & alii, quos citat & sequitur, Castrop. *l. c. num. 5.* Lauterb. *l. c. §. 13.* cujus ratio redditur *cit. l. quod sæpe*, nimirum, quod quando res ad mensuram emittur, censetur semper tacite hæc conditio emptæ: si ad mensuram, annumerata, ponderata; ac proinde prius contractus non est perfectus, nec constat quid, quale quantumve veniat. Lauterb. *loc. cit. secus tamen est, & periculum erit emptoris, si res talis ante mensurationem &c. fuerit tradita; eò quod tunc dominium per illam traditionem translatum in emptorem.* Lauterb. *§. 16. citans l. 2. c. de peric. & commod. & ibi Barbof. n. 5. Trentac. resol. 3. n. 4.* uti etiam si ante mensurationem res quidem facta est deterior, ejus tamen pretium decrevit, damnum non ad venditorem, sed ad emptorem pertinere dicit §. 18. citans pro hoc Trentac. *resol. 5. num. 8.* Molin. *d. 366. num. 4.* de Lugo. *d. 26. n. 118.* ubi tamen is de hoc nihil. Sic etiam censetur venditio facta ad quantitatem referendo & restringendo pretium ad mensuram dicendo; v. g. vendo tibi totum gregem, & pro qualibet ove dabis tres florenos. Vendo totum dolium vini, & pro quavis amphora dabis solidum. Vendo totam cistam sacchari, & pro quavis libra dabis florenum. Vel etiam dicendo: vendo ex hoc dolio 10. amphoras: ex hoc cumulo tritici 10. modios, pro singulis dabis florenum.

Vel

Vel etiam dicendo: vendo tibi hoc dolium, in quo continentur 100. urnæ: hunc acervum lapidum, qui continet 20. plaustra. Si tamen hac ratione exprimat quantitas tanquam restrictiva & taxativa pretii eo animo, ut si major esset quantitas, non vellet eo pretio vendere, vel si esset minor, non vellet isto pretio emere, secus autem, si exprimat tanquam demonstrativa, seu causâ distinguendi corpus hoc venditum ab alio corpore; tunc enim esset venditio & emptio ad corpus. Quamvis in his, ut colligatur, num res vendatur ad corpus, an ad quantitatem, non tam ad verba, quam ad alias quoque circumstantias, ut inde intentio contractuum colligatur, attendendum esse moment. Haunold. de *f. & f. tract.* 10. *controv.* 9. n. 53. & alii. Porro quod hic dictum de rebus mensurandis, idem dicendum de rebus gustandis, seu quæ communiter sine degustatione non emuntur, ut vinum l. 4. §. 1. ff. de peric. & commod. Castrop. l. c. Lauterb. §. 19. Muller. ad *Struv.* tit. eod. ib. 101. qui duo posteriores dicunt venditionem ad gustum factam adeo imperfectam esse ante degustationem, ut etiam eam improbare liceat. Vino enim vendito nunquam degustandi conditio exclusâ censetur, etsi de hoc nihil dictum. Muller. loc. cit. lit. β. nisi tamen, pro ut hoc expressè limitant idem & Lauterb. §. 10. ita emptum vinum, ne degustetur, tunc enim emptionem statim perfectam, & periculum acoris & mucoris vini ad emptorem spectare, nisi venditor id in se receperit. An verò idem dicendum, si nondum degustatum vinum, signata tamen vasa ab emptore, vide fuscè apud Muller. *Lit.* 6. Intelligenda verò hæc sunt, ubi nullus terminus mensurationi, aut gustationi appositus, aut, si appositus, nondum advenit. Si enim is appositus advenit, & per emptorem stetit, quò minus mensuratione ponderatio facta, periculum rei pereuntis est penes emptorem, & venditor ad nihil tenetur, nisi ex dolo & lata culpa. Molin. loc. cit. §. 6. *servat.* Rebell. loc. cit. n. 10. Castrop. cit. num. 5. Bonac. de *contrac.* d. 3. q. 2. p. 8. num. 8. Lauterb. §. 17. idem est, dum nullo constituto termino venditor congruo tempore præsentibus testibus monuit emptorem, ut ad rem mensurandam veniat, & eoid negligente res interea perit. l. si quis vin. ff. de peric. & commod. *junctal.* 2. C. eod. AA. citati. Reiffenst. h. t. n. 225. Quod si res elapso illo termino adhuc exstet, posse venditorem citra injustitiam rem absumere, vinum effundere, si doliis indigeat, aut alteri vendere, ait. Lauterb. loc. cit. Laudabilius tamen acturum, si hoc jure non utatur, citans pro hoc Bonac. ubi ante. Brunem &c. quin & Castrop. cum Rebello. item de Lugo l. cit. n. 217. ait, ex lege caritatis teneri illum rem conservare emptori, exigendo ab illo lucrum cessans aut damnum ob eam causam emergens. & quid in hoc dicendum de degustando vino, vide apud Muller. loc. cit. *Lit.* 5.

Dixi Tertio: venditione perfecta, nimirum consensu absoluto: si enim venditio facta sub conditione, & pendente conditione res tota pereat, interitus est venditoris, & is pretium, si quod recepit, restituere tenetur, licet postmodum conditio eveniat. l. illud. l. necessario ff. de peric. & commod. Molin. loc. cit. num. 18. Haunold. *tr.* 10. *controv.* 9. num. 48. Castrop. loc. cit. n. 4. Lauterb. §. 11. siquidem ante adventum conditionis contractus non est perfectus, & interitu rei venditio perficienda dissolvitur seu extinguitur, adeoque existente conditione retrahi nequit. l. 8. ff. & l. penult. C. de peric. & commod. l. 7. ff. de *contrab. empr.*
R. P. *Leur. Jur. Can. Lib. III.*

Castrop. Lauterb. *LL. cit.* Carpz. *const.* 26. *defens.* 21. nisi tamen aliter conventum. l. 10. ff. de peric. & commod. & ibi. Brunem, num. 1. & 2. Perez in *Cod. tit. eod. num.* 5. Lauterb. loc. cit. si verò res non interiit sed deterior tantum interea facta, damnum existente dein conditione spectat ad emptorem, ita ut ob hanc deteriorationem locum non habeat remedium. l. 2. C. de rescind. vend. Castrop. Lauterb. *LL. cit.* Tulden. in *Cod. de peric. & commod. num.* 4. Barbof. in *Cod. eod. num.* 16. Carpz. l. c. *defens.* 22. nam posita conditione perficitur venditio, neque ob illam deteriorationem tenetur venditor ullam diminutionem facere pretii, alias mutaretur contractus. Ita cum Rebell. p. 2. l. 9. q. 15. num. 4. & Molin. d. 366. §. quando loco. Castrop. loc. cit. Reiffenst. h. t. num. 220.

4. Dixi quartò: si res pereat vel deterioretur contra culpam venditoris: si enim res ante traditionem pereat aut deterioretur. Dolo aut culpâ latâ vel levi, non autem levissima venditoris, periculum & damnum omne spectat ad venditorem. l. 32. §. 4. l. 5. §. 7. ff. commodati l. 36. ff. de act. empti. Gomez. l. 2. var. c. 2. num. 32. Rebell. loc. cit. num. 19. Less. l. 2. c. 21. du. 12. num. 57. Sa. v. *conditio.* num. 29. quos citat & sequitur Castrop. loc. cit. num. 3. item Molin. d. 366. num. 17. de Lugo loc. cit. num. 117. Pirh. h. t. num. 51. Lauterb. l. c. §. 6. Carpz. l. c. *defens.* 26. num. 24. venditor enim ex vi contractus tenetur rem integram tradere, ac consequenter tenetur ad illius custodiam, donec tradatur. Et quidem juxta l. 3. ff. de peric. & commod. exactionem quam in rebus suis faceret AA. cit. quam tamen custodiam ubi ultroneè promisit venditor, non videtur in se recepisse casum fortuitum, quem tamen si in se recepit, interitus rei est ipsius. Lauterb. §. 8. sic itaque si venditor est in mora culpabili rem tradendi, damnum rei interea pereuntis aut deteriorata est illius, et si de cætero periisset casu. l. illud. ff. de peric. & commod. l. 4. §. fin. C. eod. de Lugo Castrop. *LL. cit.* Lauterb. §. 7. Reiffenst. h. t. num. 217. nisi constaret eodem modo perituram fuisse apud emptorem; tunc enim tam in foro externo quam interno periculum spectabit ad emptorem. Arg. l. si plures. §. hoc autem *Inst.* h. t. Molin. loc. cit. n. 13. Less. l. c. num. 96. Rebell. loc. cit. n. 21. Castrop. de Lugo *LL. cit.* Reiffenst. n. 218. quia in tali casu nullum ex mora creatum est præjudicium. Cujus tamen contrarium sentit Carpz. l. c. def. ult. apud Lauterb. l. c. In dubio autem an eodem modo res peritura fuisset apud emptorem, interpretationem faciendam esse contra morosum venditorem, tam in foro externo quam conscientia, ait cum Rebello Castrop. l. c. quòd si verò uterque tam emptor quam venditor fuit in mora, ad illum pertinet periculum, qui est posterior in mora. *cu. l. illud. de peric. & commod.* Reiffenst. num. 217. modò tamen prioris mora non fuerit dolosa. l. 51. §. 1. ff. de act. empti. & ibi Barbof. Lauterb. cit. §. 7. citatis in super Perez. in *Cod. cit. tit.* n. 10. Welenbec. *ibid.* Bonac. l. c. d. 3. q. 2. p. 8. num. 4. & aliis. Item spectat periculum ad venditorem, & is pretium restituere tenetur si res vendita ob delictum venditoris addicta est fisco. Molin. l. c. n. 15. de Lugo *cu. n.* 217. Reiffenst. h. t. n. 219. juxta expressum textum. l. si fundus. ff. locati. Item si venditor affirmavit rem durare & conservari posse, vel non admonuit emptorem, sciens rem non duraturam. l. si vina. ff. de peric. & commod. de Lugo, loc. cit. juxta dicta supra. De cætero si res vendita perit ex præcedente vitio ab emptore ignora-

ignorato (idem videtur de vitio etiam à venditore ignorato) damnum esse venditoris iuxta l. 1. §. ult. C. de peric. & commod. addita l. 44. de contrah. empt. astituit Lauterb. §. 9. citans Perez. in C. cit. tit. num. 11. & sic equo vendito intra triduum mortuo, in dubio periculum dici spectare ad venditorem; quia mortuus præsumitur ex præcedente vitio. Idemque est de aliis animalibus.

Quest. 311. Commoda rei venditæ, quæ dicantur, quotuplicia sint, & ad quem spectent re nondum tradita?

1. **R**esp. Ad primum & secundum: commoda rei venditæ dicuntur, quæ ei naturaliter accedunt. Struv. ad ff. de peric. & commod. ib. 102. Alia dicuntur intrinsicæ, quæ ex ipsa rei natura veniunt, ut sunt fructus agrorum, lapicidinarum, fetus animalium. Quò etiam referuntur, quæ per alluvionem vel impetum fluminis adiciuntur, quæ & augmenta naturalia dicuntur. Muller. Ad Struv. loc. cit. Alia extrinsecæ, quæ occasione rei accidunt, qualia sunt, quæ per servum venditum acquiruntur, item mercedes ex operis & vecturis, pensiones ex locatione &c.

2. Resp. Ad tertium: hæc commoda omnia post contractum venditionis perfectum spectant ad emptorem non secus ac damna & incommoda. l. 1. C. de peric. & commod. verùm de hoc satis dictum supra, ubi qualiter res emptori tradenda unà cum fructibus tam naturalibus quàm civilibus, tam pendentiis quàm perceptis, aut etiam nascituris aliisque accessionibus, & ad quem eadem spectant vi venditionis, perfectæ.

Quest. 312. Actio Empti quid & qualis & quotuplex sit, quando oriatur, quibus & contra quos & ad quæ detur?

1. **R**esp. Ad primum: actio Empti seu ex Empto (quæ uti & actio venditi est effectus mediatus, media nimirum obligatione tanquam effectu immediato & primo natus exemptione & venditione) est, quæ competit emptori ad ea consequenda, quæ ei à venditore debentur vi contractus. l. ex empto. ff. de act. empt. proinde est hæc actio personalis adversus venditorem. Ratione cautæ efficientis remotæ, seu quatenus à jure concessa est civilis. l. 33. ff. de adit. edict. ratione objecti est rei profecutoria §. 17. Inst. de act. est simplex & bonæ fidei. §. 28. Inst. eod. ratione durationis est perpetua. l. 21. C. de evict. & l. 5. C. quib. non objic. long. temp. præscript.

2. Resp. Ad secundum: est hæc actio alia directa, quæ ex ipsis legis verbis competit; alia utilis, quæ interdum ex æquitate contra strictam juris rationem conceditur. l. 13. §. 25. ff. de act. empti. Sic; v. g. si procurator mandato domini rem aliquam emerit, domino quoque conceditur actio utilis. Lauterb. in ff. de act. empt. §. 3. eamque concedi seu acquiri ipso jure censet Hahn, ad Wesenbec. tit. eod. num. 2. alii non nisi per cessionem.

3. Resp. Ad tertium: Nascitur & competit hæc actio statim, ac de re & pretio inter contrahentes conventum absolute & obligatio utrimque in esse deducta, quod sit, etsi pretium necdum solutum aut realiter oblatum. §. 1. Inst. h. t. his non obstante. l. 13. mox citand. utpote cujus verba non ad nativitatem actionis, sed ad effectum actionis referenda. Lauterb. loc. cit. §. siquidem institui non potest cum effectu, nisi pretium

solutum integre vel realiter oblatum. l. 13. §. 8. ff. de act. empti. vel saltem fidejussorem aut hypothecam dedisset emptor. l. ut res. ff. de contrah. empti. aut ei res vendita credito, vendi habendo illi fidem sine ulla assecuratione, ita ut, si in iudicium deducatur, possit venditor eidem opponere exceptionem pretii nondum soluti, & rem venditam quasi pignus detinere, donec, pretium integre solvatur. cit. l. 13. & hoc non ideo, quòd emptor prius debeat adimplere contractum solvendo pretium; cum uterque venditor & emptor ratione obligationis æqualiter se habeant, ita ut, sic ut emptor si efficaciter agere velit, prius debeat implere contractum solvendo pretium, ita etiam, si venditor velit agere cum effectu, prius debeat tradere. Ut enim quis ex contractu ultro citroque obligatorio agere possit, requiritur, ut ipse prius ex sua parte contractum impleat. Lauterb. loc. cit. quin & ut idem citatis Mudæo. & Franzk. ubi venditor hanc exceptionem non opposuit ante sententiam, eam etiam condemnatus in ipsa executione objicere possit; cum ea nascatur ex ipsa actione eique insit, ita ut quando hæc in iudicium deducitur, exceptio quoque in iudicium deducta videatur; hac exceptione nequaquam arguente iniquitatem sententiæ, aut tendente ad ejus rescissionem, utpote cui parere vult venditor, modò fiat vicissim ex parte emptoris, quod æquum est.

4. Resp. Ad quartum: competit hæc actio emptori ejusque hæredibus. l. 10. ff. de act. empti. & utilis etiam domino ex actu procuratoris. l. 13. §. 25. ff. eod. Lauterb. loc. cit. §. 6. contra venditorem ejusque hæredes. l. 47. & 52. ff. eod. ex contractu procuratoris datur utilis contra ejusdem dominum. cit. l. 13. directa verò contra illum, qui emit vel vendit per nuncium; cum obligatio immediatè radicetur in persona mittentis. l. 14. §. fin & l. 15. ff. de const. pecun. Nuncius verò, sicut non contrahit, sed tantum denunciat contractum, nudumque ministerium præstat, ita etiam illi non nascitur obligatio vel actio. Lauterb. §. 7.

5. Resp. ad quintum: datur hæc actio ex empto ad omnia ea consequenda, ad quæ præstanda emptori obligatur venditor, ut constat ex toto tit. de act. empti. Præsertim l. 11. ejusd. ac ita datur ad ea, quæ nominatim in eo contractu expressa sunt, & si nihil expressum, ad ea, quæ naturaliter insunt. cit. l. 11. Eâ actione principaliter petitur res ipsa vendita, dein fructus, commoda emolumenta, & accessiones post contractum ex re provenientes item per quam agitur, ut venditor de evictione caveat eamque præstet, refundat sumptus in rem emptam factos, casu quo eam restituere debeat &c. de quibus actum in antecedentibus in particulari, ubi de obligationibus venditoris. Quia verò hæc actio veluti genere comprehenduntur actiones redhibitoria & æstimatoria veluti species, de his paulò post in specie agemus.

Quest. 313. Quid sit actio venditi seu ex vendito, qualis quotuplex, quando nascatur?

1. **R**esp. ad primum, secundum, tertium: est actio, quæ competit venditori ad consequenda ea, quæ ei ab emptore præstari oportet, ut dicitur l. 13. §. 9. ff. de act. empti. Estque non minùs quam actio empti civilis rei profecutoria, perpetua, directa vel utilis. cit. l. 13. §. 25.

2. Resp.